

La lliçó de la història

Turchin creu que les forces que van portar Trump al poder i impulsen una guerra civil al país no decauen

Justo Barranco

La història no és una punyetera cosa després de cap altra, assegurava l'historiador Arnold Toynbee, convençut, davant bona part dels seus col·legues, que era possible una ciència de la història. També ho creu el col·lapsòleg, com li agrada dir-se, Peter Turchin, a qui *Nature* va demanar el 2010 un pronòstic a deu anys. Ell va assegurar que, pel patró de la història dels EUA, els esperava un fort pic d'instabilitat. Després de submergir-se en dades que inclouen deu mil·lennis, va descobrir patrons de canvi i va vaticinar el neguit polític i de les elits que s'acostava. Una cruïlla que, recorda, moltes vegades en la història s'ha traduït en pèrdues de vides i la desintegració de la societat... malgrat que hi ha hagut resolucions més felices.

Turchin, que va créixer a l'URSS, és doctor en Zoologia, cap de projecte al Centre de Ciències de la Complexitat de Viena i investigador a Oxford, i creu que si que és possible afegir ciència a la història. I que en aquesta ciència, com mostra *Final de partida*, hi tenen un paper fonamental les elits i la desigualtat.

Als vuitanta, quan estudiava escarabats i papallones, va utilitzar models informàtics per entendre per què moltes poblacions animals experimentaven cicles d'auge i caiguda, i aviat es va preguntar com podia aplicar la ciència de la complexitat a les societats humanes. Així va acabar creant la cliodinàmica, anomenada així per Clio, musa grega de la història. Una disciplina per a la qual les societats humanes complexes

ANDREW HARNIK / LAPRESSE

FINAL DE PARTIDA
Peter Turchin

Debate. Barcelona, 2024
368 p. | paper, 21,75 € |
e-book, 9,49 €

s'organitzen segons els mateixos principis i els afecten onades recurrents d'instabilitat provocades per les mateixes forces. El model diu que quan en un país com els EUA els salaris reals estan estancats o a la baixa, la bretxa entre rics i pobres va en augment, hi ha sobreproducció de joves amb titulacions superiors, declina la confiança en les institucions i el deute públic explota, tots aquests indicadors disparen i estan interrelacionats de manera dinàmica. Als EUA van començar a prendre forma als setanta i les dades apunta-

ven al 2020 per al repunt de la instabilitat. Forces ocultes empenyen el país a la guerra civil, diu, però no són conspiracions xineses ni russes.

Als EUA avui hi actuen dues forces bessones d'instabilitat. D'una banda, la sobreproducció d'elits des dels vuitanta després que es multipliquessin els milionaris mentre els càrrecs de poder no varien, i augmenten els aspirants frustrats: el nombre de candidats milionaris que autofinancen la seva campanya no para de créixer i amb molts més jugadors creixen les possibilitats d'infringir les regles. D'altra banda, la pauperització del poble, amb menys salaris reals i menys esperança de vida. Pauperització que es torna ira. Trump és producte de les dues circumstàncies, com ho van ser al seu dia, diu, Abraham Lincoln i la guerra de Successió i Hong Xiuan, que va suspendre quatre vegades els exàmens imperials xinesos i va encapçalat amb altres fracassats la guerra civil més important de la història, la rebel·lió Taiping, amb fins a 60 milions de morts. La història del futur no està escrita, acaba Turchin, però les forces que empenyen els EUA a la guerra civil no decauen.

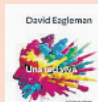
Donald Trump en un miting a Iowa el dia 15

=====

L'autor veu paral·lelisme entre l'auge de Trump i els delguts Hong Xiuan

UNA RED VIVA

David Egleman
Anagrama
Barcelona, 2024
414 p. | paper, 20,90 € | e-book, 12,99 €

El neurocientífic de Stanford David Egleman aborda en aquest llibre la plasticitat del nostre cervell. Si un comptable es fa violinista, el territori

neuronal dedicat a la mà esquerra s'expandirà. Si es fa perfumista, les zones cerebrals assignades a l'olor s'engrandiran. Egleman mostra com el cervell reconstrueix sense parar els seus propis circuits i aborda el que significa per a la nostra vida i el nostre futur que l'activitat cerebral es reconcondicioni de manera permanent i s'adapti per reflectir els reptes i objectius.

EL FACTOR EDAD

Ana Matarranz i Enrique Arce (coord.)
Jordi editorial
Madrid, 2024
260 p. | paper, 24,95 €

Quan es parla de diversitat en les organitzacions, la variable edat se sol tractar poc. Aquest llibre ho aborda ara de manera calidocòpica des de la mirada de 15 autors d'àmbits que van de la sociologia a la gestió del talent o la transformació digital. Gran part del progrés, asseguren, és deu a l'equilibri entre les idees innovadores dels joves i l'optimització dels grans. La convivència intergeneracional, conclouen, millora l'empresa, perquè permet un joc constructiu entre saviesa i innovació.

LA INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL

EXPLICADA ALS HUMANS
Jordi Torres
Plataforma. Barcelona, 2023
138 p. | paper, 15 € | e-book, 7,49 €

La intel·ligència artificial canvia el món i el catedràtic de la UPC i investigador del Barcelona Supercomputing Center Jordi Torres explica com ha evolucionat, com pot continuar creixent i quin impacte pot tenir. Farà sens dubte part de la nostra feina, però avui a Torres el preocupa sobretot la confiança excessiva que la societat mostra delegant-li responsabilitats en la presa de decisions quan és propensa als errors, no ens permet saber amb exactitud per què ha pres una determinada decisió i no coneix el bé i el mal.

Oriol Alba

Secretari general de la patronal Cecot

Reformar-se o patir!

L'Índex Europeu de Qualitat del Govern recull les percepcions i les experiències dels ciutadans sobre aspectes com la

corrupció o la qualitat dels serveis públics a la regió de residència. L'última edició, del 2021, va recollir més de 129.000 opinions de 208 regions dels 27 estats membres de la UE. I Catalunya no en surt ben parada, ja que apareix a la zona fosca del mapa amb una qualitat del govern a la cua d'Espanya i equiparable a les regions de l'Europa de l'Est. Algú pot argumentar que l'alta exigència del ciutadà català projecta una pitjor percepció de la realitat, però el que és inqüestionable és que des de la primera versió de l'estudi (2017), cada cop puntuem més malament.

Fa una dècada que ciutadans i entitats alertem sobre la necessitat d'impulsar una reforma de la nostra Administració. És moment de passar a l'acció compromesa i actualitzar-nos per donar resposta als reptes que la nostra societat ha de superar i que condicionen sobre manera el nostre futur i el benestar de la ciutadania.

La Cecot i un grup d'entitats hem posat en marxa el Fòrum d'Entitats per la Reforma de l'Administració a través del qual hem presentat a la presidenta del Parlament de Catalunya un conjunt de mesures orientades a impulsar la direcció pública professional. La lluita contra la corrupció, la simplificació administrativa o la millora dels mecanismes d'avaluació, entre d'altres. La veritat és que la gran majoria de professionals de l'Administració, així com els principals partits polítics, comparteixen diagnòstic i coincideixen que cal actuar, i per això ara els urgim passar a l'acció. A més d'aconseguir una Administració més àgil i eficient, també hem de preocupar-nos per l'excessiva producció normativa, l'alta complexitat d'aplicació i l'elevada càrrega burocràtica.

Segons un estudi del Banc d'Espanya, entre el 1979 i el 2021, el conjunt de les administracions espanyoles van aprovar més de 400.000 normes noves, liderades per les comunitats autònomes. I, d'entre totes, Catalunya n'és líder.

Les empreses i les persones, volent complir amb la llei, cada cop se'ls fa més difícil, fet que genera inseguretats jurídica i pèrdua d'oportunitats. La sobrerregulació i l'excessiva burocràcia té efectes negatius sobre el desenvolupament econòmic, la millora de la productivitat, la creació de llocs de treball i la competitivitat del país. La ciutadania té dret a una Administració que gestioni bé els recursos públics. Quan no és eficient, està malbaratant diners, reduint els recursos disponibles pels serveis bàsics.

L'actual escenari d'enorme canvi i incertesa que vivim globalment ha obligat empreses i organitzacions a transformar-se i adaptar-se, motivades no només pel creixement sinó per pròpia supervivència. I l'Administració no pot estar exempta d'aquesta transformació. Estic convençut que trobarem coincidències entre tots els agents implicats, així doncs, si no volem patir, no podem més temps i impulsem la modernització de la nostra Administració. |